

Motion till riksdagen 2011/12:K335

av **Gunnar Andrén (FP)**

Trängselskatt och personlig integritet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur den personliga integriteten ska kunna värnas effektivt i konflikten mellan stark personlig integritet i resandet och kostnadseffektiva beslut om trängselskatt eller trängselavgift utan fotodokumentation eller annan automatisk bil- eller personregistrering.

Bakgrund

Riksdagen har 2004, 2006 och 2010 vid olika tillfällen beslutat att införa trängselskatt med början i Stockholm 2006 och sedan i Göteborg från 2013. Sannolikheten talar för att trängselskatten kan komma att införas på fler ställen i landet. Närmast i tur kan tänkas ligga Arlanda i Sigtuna kommun, med det uttalade syftet att minska koldioxidutsläppen.

I sammanhanget finns anledning att notera att den miljöprofil som motiverade införandet 2004 av områdesskatten i Stockholm år 2010 i Göteborg förbytts mot att bli en ren finansieringskälla för stora trafikprojekt, en ändamålsglidning som också blivit påtaglig i Stockholm från 2007 då beslut träffades om att nettointäkterna från trängselskatten i Stockholm ograverat skall tillföras trafikprojektet Förbifart Stockholm genom andra kommuner.

Denna motion handlar emellertid om konflikten mellan bevarandet av personlig integritet och kostnadsmässig effektiv indrivning av trängselskatt eller trängselavgift.

Denna konflikt aktualiserar behovet av ett kontantbetalningsalternativ utan varje form av teknisk registrering av bilpassage.

Riksdagen beslutade 2004 att införa trängselskatten i Stockholm på försök medan 2006 års beslut innebar att den infördes permanent i Stockholm. Be-

Fel! Okänt namn på

slutet 2010 om införande av trängselskatt i Göteborg innebär att skatten kommer att utgå permanent från 2013.

I en riksdagsdebatt den 9 april 2008 aktualiserade jag frågan om den personliga integriteten vid betalning av trängselskatt.

Bakgrunden var den olustkänsla som kan infinna sig hos många – men säkert inte alla – över att den personliga integriteten träds förnär då beslut för debitering av trängselskatt bygger på total registrering av registreringsnummer hos alla bilar som passerar en vägtull, skattepliktiga eller inte.

Mot den bakgrunden anser jag att ett kontantalternativ, utan varje form av registrering, måste föreligga.

Frågan blev under 2008 även publikt aktuell sedan en tidning genom att begära ut skattebeslut – en offentlig handling – kartlagt en på sin ort välkänd persons, en kommunstyrelseordförande, resor; vederbörande är numera ledamot av Sveriges riksdag.

Den omedelbara nyttan med detta kan säkert ifrågasättas, men snart nog kan man tänka sig systematiska undersökningar om hur och när statsrådsfordon och andra publika fordon rör sig, till men för bland annat personsäkerheten.

Undersökningen 2008 gav stor lokal publicitet, den aktuella tidningen diskuterade på ledarplats ingående den uppenbara motsättningen mellan kravet på vidsträckt personlig integritet, som är något som skall omfatta alla medborgare, och den viktiga journalistiska uppgiften att ingående bevaka folkvaldas arbete och i förlängningen derasandel i utövandet av sina uppdrag.

Frågan är om kartläggning av resor till och från arbetet kan sägas ingå i en sådan granskning.

Yrkar man avdrag enligt inkomstskattelagen för kostnader för intäkternas förvärvande är det en offentlig uppgift, i den kostnaden kan trängselskatt ingå.

Frågan om andra trängselskattebeslut också skall bli tillgängliga publikt är måhända inte lika aktuell men redan registreringen inbjuder uppenbart till möjligheten att nyttja sådana registreringar till kartläggning av enskildas resor.

Ett beslut i den riktningen togs – säkert i de bästa av avsikter – av regeringen 2011. Den beslutade då på framställan från Rikspolisstyrelsen ge polisen tillgång till alla de uppgifter som registrerats under en viss tid vid en trängselskattestation i samband med ett grovt rån på Lidingö.

Självfallet skall grova rån – liksom misshandel, inbrott, cykelstölder och vilka brott det vara må – lösas. Brottslighet skall med kraft och konsekvens bekämpas, straffen för förövarna skall vara sådana att den preventiva effekten för envar skall vara tydlig.

Men alla mål helgar icke medlen. Regeringens beslut att använda skattebeslut vid trängselskattestationer för brottsbekämpning har enligt min mening andra implikationer.

Allra viktigast är att tilltron till lagstiftarens utfästelser naggats i kanten; de flesta kanske inte bryr sig, andra finner det oacceptabelt.

Att en ändamålsglidning skulle kunna uppstå misstänkte jag redan när det första trängselskattebeslutet togs i riksdagen den 16 juni 2004. Då infördes en

särskild bestämmelse i 1980 års sekretesslag (9 kap.) som preciserade att besluten om skatt skall vara tillgängliga för alla (dvs. ingen dold beskattning skall kunna förekomma) men med detta mycket viktiga integritetslägg, författat på den vackraste byråkratsvenska:

”I beslut, varigenom trängselskatt bestäms eller underlag för bestämmande av sådan skatt fastställs, gäller sekretessen dock endast för uppgift om vilken betalstation bilen har passerat och tidpunkten för denna passage.”

Alltså: Uppgifterna om vem som passerade när får bara – bara – användas för att fastställa vilken ägare till varje bil som skall beskattas.

När propositionen 2003/04:145 behandlades i skatteutskottet beslöt utskottet att ge justitieutskottet möjlighet att yttra sig just över integritetsfrågan. Då framförde företrädarna för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna farhågor just för att integritetskränkningar genom den omfattande trafikregistreringen skulle kunna inträffa. Dåvarande riksdagsmajoriteten tog inte intryck av dessa åsikter.

Jag följde emellertid upp den oro för kartläggning av enskilda som företrädarna för de nuvarande regeringspartierna givit uttryck för 2004 genom en skriftlig fråga 2005 till regeringen, företrädd av dåvarande finansministern Pär Nuder (1 september 2005).

Frågan var exakt denna: Vilka åtgärder – om några – avser ministern att vidta för att försäkra medborgarna om att lagen om trängselskatt inte i något avseende kommer att utnyttjas så att den enskildes integritet i rörelsehänseende påverkas eller kränks, av enskilda eller av myndigheter?

Svaret blev: Inga.

Orsak: Det behövs inte eftersom lagstiftningen är heltäckande.

Uppgifter om vem som passerar en betalstation skall inte lämnas ut, bara hur mycket enskilda bilägare åläggs betala. Regeringen har emellertid 2011 uppenbart tolkat lagen så att polisen kan få tillgång till uppgifterna av späningskäl. Det har säkert många förståelse för – men vad blir nästa steg?

Det är den springande frågan: Var befinner vi oss, är vi på väg mot Orwellsamhället 1984? Denna gång ett allvarligt rån, nästa gång något annat behjärtansvärt spaningsändamål: först en silversked, sedan hela silverskålen.

Man skall kunna åka båt, bil, cykel, buss, tåg eller flyg eller något annat färdssätt i detta land utan att annan än möjligen det företag som utför transporten, och som behöver veta vem passageraren är, skall känna till detta.

Den konflikt som nu finns mellan att uppbära trängselskatt kostnadsmässigt effektivt och att bevara den personliga integriteten är ingalunda löst, tvärtom har den förvärrats efter vad som inträffade 2008 och 2011.

Därför bör regeringen på nytt se över integritetsfrågorna och bl.a. låta belysa möjligheten av införa ett kontantalternativ utan varje form av registrering.

Stockholm den 4 oktober 2011

Gunnar Andrén (FP)